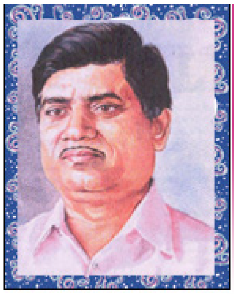

కొన్ని దశాబ్దాలపాటు ఆకాశవాణిలో వివిధ హోదాల్లో పనిచేసిన అల్లంరాజు వెంకటరావు గారు ‘సుధామ‘గా సాహితీ లోకంలో సుప్రసిద్ధులు. సుధామగారు కవి, రచయిత, వక్త, కాలమిస్ట్, కార్టూనిస్ట్, సాహితీ విమర్శకులు..! వృత్తి రీత్యానూ, ప్రవృత్తి రీత్యానూ ఆయన కలుసుకున్న, తెలుసుకున్న వ్యక్తుల గురించి, సందర్భాల గురించి ప్రతినెలా ‘రేడియో జ్ఞాపకాలు‘గా మలచి మనకి అందిస్తున్నారు. సుధామగారి ఇ-మెయిల్ - **sudhama60@yahoo.com**

24

ఏదయినా చేయడానికి గానీ, చేయించడానికీగానీ, తద్వారా - నిజంగా రేడియోకి చేసిన ‘కంట్రిబ్యూషన్‘ ఏదయినా ఉందని చెప్పుకోవడానికి గానీ అవకాశం ఉన్న మంచి పోస్టింగ్ "ప్రోగ్రాం ఎక్జిక్యూటివ్" అనబడే కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారి ఉద్యోగం. కార్యక్రమాలను రూపకల్పన చేయడం, రూప కల్పన చేసిన కార్యక్రమాలకు తగినట్లుగా - రచయితలను, కళాకారులను, వివిధ రంగాల ప్రముఖులను ఎంపిక చేసుకోవడం, వారితో ఆ కార్యక్రమాలను రూపొందించి, ప్రసారం చేయడం కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారి ప్రధాన బాధ్యత. రికార్డింగ్స్‌లో వాటిల్లో సహకరించడానికి - ఒక ప్రొడక్షన్ అసిస్టెంట్, కాంట్రాక్ట్‌లూ, కరస్పాండెన్స్ వంటివి చేయడానికి ఒక ప్రోగ్రాం సెక్రటరీ ప్రోగ్రాం ఎక్జిక్యూటివ్‌లకు ఆయా విభాగాలకు సహాయకులుగా నియుక్తులై ఉంటూంటారు. మూడు నెలలకు ముందుగానే ప్రోగ్రాంలు ప్లాన్ చేసి, ఒక షెడ్యూల్ తయారు చేసి, స్టేషన్ డైరెక్టర్ చేత ఆమోదింపచేసుకుని, ఢిల్లీకి కూడా ఆ షెడ్యూల్ పంపాలి. ఇతర ప్రధాన కేంద్రాలకు కూడా ఒక ప్రతిని పంపే ఆనవాయితీ ఉండేది.

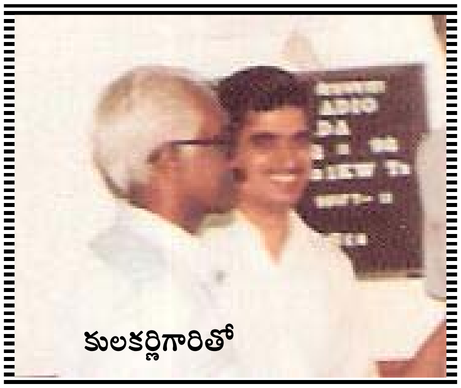
కులకర్ణిగారితో

1991 జూలై 17న నేను విజయవాడ కేంద్రంలో ప్రోగ్రాం ఎక్జిక్యూటివ్‌గా చేరేటప్పటికి అక్కడ శ్రీ జి. కులకర్ణిగారు స్టేషన్ డైరెక్టర్‌గా ఉన్నారు. ఆయన తెలుగువాడు కాకపోయినా, కార్యక్రమాల పట్ల మంచి అభిరుచి కలిగినవారు. ‘అడ్మినిస్ట్రేటర్‘గా కూడా నిక్కచ్చి మనిషి‘ కొంచెం దైవభక్తి, పాపభీతి, చిత్తశుద్ధి గల మనిషే! తెలుగు రాకపోయినా - స్క్రిప్ట్లు అవీ కూడా ఆయన అప్రూవల్ తీసుకుని కానీ, ప్రసంగకర్తలయినా - వారి ప్రసంగాలు రికార్డు చేయడానికి అంగీకరించేవారు కాదు. తెలుగు వచ్చిన ఎవరి సహకారమో తీసుకుని - కొన్నింటిని మరీ నిశితంగా పరిశీలించేవారు! అలా అప్రూవల్‌కు నా చేత చదివించినవీ ఉన్నాయి.

కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారిగా స్టేషన్ డైరెక్టర్‌గారితో నిరంతర అనుసంధానం తప్పదు.

ప్రతిరోజూ ఉదయం 'ప్రోగ్రాం మీటింగ్‌కు అందరూ విధిగా హాజరు కావాలి! డ్యూటీ ఆఫీసర్లుగా ఉన్నప్పుడు - 'అటెండెన్స్ రిజిష్టర్‌లో సంతకాలు అవీ ఉండేవి. కానీ ప్రోగ్రాం ఎక్జిక్యూటివ్‌లు రోజూ 'ప్రోగ్రాం మీటింగ్'కు అటెండ్ కావడం అనేదే అటెండెన్స్! వేరేగా రిజిష్టర్‌లో సంతకాలు చేయడం ఏమీ ఉండదు. ఎందుకంటే ఏ రోజుకారోజు సంతకాలు చేయవలసినవీ, నిర్వహించాల్సినవీ ఎన్నో కాగితాలు ఉంటూనే ఉంటాయి. 'లే అవుట్' రిజిష్టర్లు, 'ప్రపోజల్' రిజిష్టర్లు వంటి కార్యక్రమం నిర్వహణకు సంబంధించిన వాటితో నిత్యం పనే! వాటిల్లో - అసిస్టెంట్ స్టేషన్ డైరెక్టర్‌కూ, స్టేషన్ డైరెక్టర్‌కూ పంపవలసిన రోజు వారీ కాగితాలు ఎన్నెన్నో! కులకర్ణిగారు పునఃప్రసారానికి విముఖంగా ఉండేవారు నిత్య నూతన కార్యక్రమాలతో శ్రోతలను అలరింపచేయాలనేవారు. సమయానికి ఒక కార్యక్రమం రికార్డింగు తాలూకు ప్రసంగ కర్త, కళాకారుడో రికార్డింగ్‌కు రాలేదనీ అందువల్ల రేపటి కార్యక్రమం కొత్తది సిద్ధంగా లేదనీ, మునుపటి దేదయినా పునఃప్రసారం చేస్తామనీ అంటే - 'యాంపిల్ టైమ్ ఈజ్ దేర్! ఎంటైర్ నైట్ ఈజ్ విత్ యూ" అంటూ మర్నాటి ఉదయం ప్రసారం కావలసిన కార్యక్రమం అయినా, కళాకారుడో, వక్తో దొరకకపోతే - మీరే స్వయంగా రాసి, చదివి, రూపొందించి, ప్రసారం చేయమంటూండేవారు. ప్రమోషన్ రాగానే - అలాంటి డైరెక్టర్ గారి దగ్గర పనిచేసినందువల్లనే నిత్యనూతనంగా ఆలోచించడం, కార్యక్రమాలు రూపకల్పన చేస్తూ ఎప్పటికప్పుడు కొత్తవి ప్రసారం చేసే ఉత్సాహంతో ఉండగలగడం సాధ్యమయింది. అలాగని ఆయన పునఃప్రసారాలను నిషేధించారని అనడం లేదు. ఎంతో మంచి కార్యక్రమమూ, ఎంతో విధాయకమూ అయితేనే రిపీట్ ప్రోగ్రాంలు ఓకే చేసేవారు ఆయన. అదో మంచి పద్ధతి.

ఆకాశవాణి 'విజయవాడ'కేంద్రం అంటేనే తెలుగు కార్యక్రమాలకు పెట్టింది పేరు. హైదరాబాద్ కేంద్రం 'డక్కనీ' పునాదులతోనూ, ఒక 'కాస్మోపాలిటన్' కల్చర్‌తో ఉన్నది కావడమూ, విజయవాడ కేంద్రమే తెలుగుకు నడిబొడ్డుగా రాణించడమూ జరిగింది. 1948లో సరిగ్గా డిసెంబర్ ఒకటవతేదీ ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రం స్థాపనతో, ఆంధ్రదేశంలో తెలుగు కార్యక్రమాల ప్రసారం మొదలయింది. హైదరాబాద్‌లో 1933లో ప్రైవేట్ రేడియో కేంద్రం మొదలై, 1935 ఫిబ్రవరి 3న నిజాం నవాబు దానిని స్వాధీనం చేసుకుని, 'దక్కన్ రేడియో' పేరున 1939 జూలై నుండి అభివృద్ధి పరిచినా, 1950 ఏప్రిల్ ఒకటో తేదీన మాత్రమే హైదరాబాద్ లోని 'దక్కన్ రేడియో' ఆలిండియా రేడియో (ఆకాశవాణి) స్వాధీనమయింది. 1955లో నిజాం నుండి భారత ప్రభుత్వం ఆధీనంలోకి వచ్చింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డాక 1954 లోమద్రాసు నుండి ప్రారంభమైన - తెలుగులో ప్రాంతీయవార్తలు 1956లో ఆకాశవాణి హైదరాబాద్ కేంద్రం నుండి ప్రసారానికి తరలించబడ్డాయి. హైదరాబాద్ ప్రాంతీయ వార్తా విభాగానికి అదనంగా విజయవాడలో ఒక ప్రాంతీయ వార్తవిభాగం మాత్రం 1981 నుండి మొదలయింది. కానీ తెలుగు కార్యక్రమాల విషయంలో మాత్రం విజయవాడే హైదరాబాద్ కన్నా ప్రసారాల్లో అగ్రగామిగా కాలవాచిగానే కాదు, నాణ్యతా ప్రమాణాల పరంగానూ వాసిగాంచుతూ వచ్చింది! రేడియో కార్యక్రమాల వివరాలు తెలిపే 'వాణి' పక్షపత్రిక కూడా విజయవాడ నుండే (మద్రాసు నుంచి తరలించబడి) వెలువడేది. 1948 నుండి కూడా 'విజయవాడ'కేంద్రం తెలుగు కార్యక్రమాలకు పెట్టింది పేరుగా, వేసింది పీటగా రాణించింది. అందుకు తగినట్లే విజయవాడ ఆకాశవాణిలో పనిచేసిన సాహిత్య, సంగీత దిగ్దంతులున్నారు. రజని వంటి వారు వైభవ ప్రాభవాలు అద్దారు దానికి.

'ఉషశ్రీ'

విజయవాడ ఆకాశవాణిలో తెలుగు కార్యక్రమాల ప్రొడ్యూసర్‌గా ఉన్న 'ఉషశ్రీ' గారి తరువాత - ఒక కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారిగా అక్కడ తెలుగువిభాగాన్ని 1991 నుండి ఓ నాలుగేళ్ళకు పైగా చూసే భాగ్యం నాకు కలిగింది! 1995 ఆగస్టు చివరలో మళ్ళీ హైదరాబాద్ వచ్చేవరకూ - చివరి ఒక ఆరేడునెలలు వివిధభారతి విభాగాన్ని చూసాకానీ, అంతకు ముందు నా విజయవాడ వృత్తి ఉద్యోగ కాలమంతా, తెలుగు విభాగం నిర్వహణాధికారిగానే ఉన్నాను. నేను

వెళ్ళేసరికి శ్రీ ఇంద్రగంటి శ్రీకాంత శర్మగారు స్క్రిప్ట్ రైటర్ - అసిస్టెంట్ ఎడిటర్‌గా పనిచేస్తూ స్టేషన్ డైరెక్టర్ ఆదేశం మేరకు - అంతవరకూ తగిన స్టాఫ్ పోస్టింగులు జరగనందువల్ల, ఆ విభాగం చూస్తూండేవారు. కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారులు కాకపోయినా అలా చూసే వైయుక్తిక బాధ్యతలు కేంద్రం అవసరాల మేరకు - స్టేషన్ డైరక్టర్లు ట్రాన్స్‌మిషన్ ఎక్జిక్యూటివ్‌లకు కూడా అప్పచెబుతూండడం ఉండేది. అప్పట్లో శ్రీకాంత శర్మగారే ఉదయం ‘సూక్తిసుధ‘ స్క్రిప్ట్, రాసి, రోజూ శ్రోతలకు వినిపించేవారు. ఆ స్క్రిప్ట్ కులకర్ణిగారు అప్రూవ్ చేసినట్లు సంతకం పెడితేగానీ రికార్డు చేయడం కుదిరేదికాదు. శర్మగారు ఎంతో (అ) సహనంతో డైరెక్టర్ రూమ్‌లోంచి ‘అప్రూవ్‘ అయి రావాల్సిన ఆ స్క్రిప్ట్‘ కోసం ఎదురు చూడడమూ గుర్తుంది! సంస్కృత విభాగాన్ని కూడా శర్మగారు నిర్వహించేవారు, నేను చేరగానే కులకర్ణిగారు తెలుగు, సంస్కృత విభాగాలను నాకు అప్పగించారు. సహృదయులు, గొప్ప సాహితీవేత్త, పండితులు అయిన శ్రీకాంత శర్మగారి దగ్గరే సంస్కృత విభాగం ఉంచమనీ, ఓ ట్రాన్స్‌మిషన్ ఎక్జిక్యూటివ్‌ను తెలుగు విభాగానికి నాకు సహాయంగా నియమించమనీ కులకర్ణిగారిని నేను కోరగా - ఆయన దానికి అంగీకరించారు. శ్రీకాంత శర్మగారికి ఆ తరువాత రెండేళ్ళకు కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారిగా ప్రమోషన్ రావడం, ఆయనను నిజామాబాద్ బదిలీ చేయడం, ఢిల్లీలోని స్టాఫ్ ట్రైనింగ్ లో మేం కలిసి పాల్గొనడం, నిజంగా మరుపురాని విషయాలు! మా ట్రైనింగ్ ముచ్చట్లు మున్ముందు వస్తాయిలెండి..!!

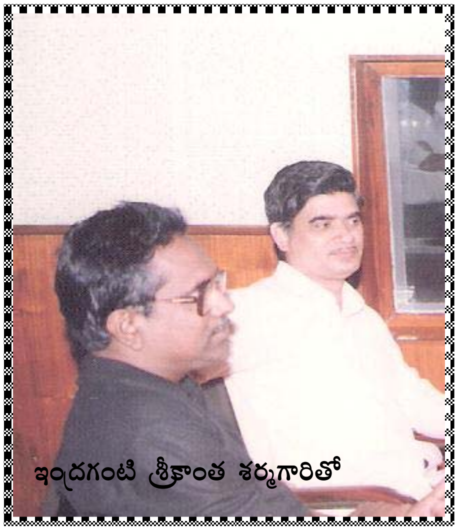
ఇంద్రగంటి శ్రీకాంత శర్మగారితో

శ్రీ కులకర్ణిగారు స్టేషన్ డైరక్టర్‌గా, షెడ్యూల్స్ ముందుగా పూర్తి వివరాలతో ఇచ్చి తీరాలన్న నియమాన్ని తూ.చా పాటింపచేసేవారు. అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ ద్వారా - పెక్స్ (ప్రోగ్రాం ఎక్జిక్యూటివ్) అవి స్టేషన్ డైరెక్టర్‌కు సబ్‌మిట్ చేయాలి. డా.పి.ఎస్.గోపాలకృష్ణ గారు, శ్రీ శబరి నాథన్ గారు మేం విజయవాడలో ఉండగా ఎ.ఎస్.డిలుగా ఉన్నారు. ‘పెక్స్‘లుగా విజయవాడలో మేం యంగ్ బాచ్‌గా శ్రీ ముకుంద శర్మ, వసుమతి, ఉషారాణి, నేను, ఇంకా అప్పుడు పెక్స్‌లుగా పెద్దలయిన శ్రీ రమామోహన్ రావ్, విజయ భూషణ శర్మ, రత్నాకర బాబు, పాండురంగ, అగ్రికల్చరల్ ఆఫీసర్‌గా హనుమంతరావు, హిందీ విభాగంలో సరోజా నిర్మల, రాజేశ్వరి, ‘పెక్స్‘కోగా ప్రయాగ వేదవతిగారు కలిసి పనిచేసాం! అప్పుడు డ్యూటీ ఆఫీసర్లుగా - కలగ కృష్ణమోహన్, మంత్రవాది మహేశ్వర్, డి.రాజారెడ్డి, ఖుద్దూస్, రాజారావు, సి.హెచ్.మహేష్, రాజేంద్ర ప్రసాద్, వసంతకుమారి, విజయ కుమార్ బాబు వీరంతా ఉండేవారు. ఎం.వి.వరప్రసాద్ కూడాను. అలాగే చెన్నూరి రాంబాబున్నూ.

ఇక ఆకాశవాణి విజయవాడ కేంద్రంలో వివిధ భారతి విభాగంతో కలుపుకుని అనౌన్సర్లుగా పనిచేస్తున్నవారంతా హేమాహేమీలే! పేరి కామేశ్వరరావు, లింగరాజశర్మ, కోకా సంజీవరావు, వాసుదేవ మూర్తి, పన్నాల సుబ్రహ్మణ్య భట్టు, డి.ఎస్.ఆర్.ఆంజనేయులు, ఎస్.బి.శ్రీరామమూర్తి, మాడుగుల రామకృష్ణ, కుసుమ.బి.రావు, విజయకుమారి, జె.వి.యల్ కామేశ్వరి, మల్లాది సూరిబాబు వీరందరూ శ్రోతలకు చిరపరిచితులే! విజయవాడ వార్తావిభాగంలో అప్పుడు కొప్పుల సుబ్బారావు, ప్రయాగ రామకృష్ణ వార్తలు చదువుతూండేవారు.

విజయవాడ కళల కాణాచి. సాహిత్య సంగీతాలకే కాదు, వివిధరంగాలకు చెందిన ప్రముఖులు విజయవాడలో ఉండడమూ, పైగా హైదరాబాద్‌తో పోలిస్తే - విజయవాడ నగరం రాకపోకలకు అనువుగా, దూరాభారాలంతగా లేనిదిగా, ఏ సమయంలో నయినా కళాకారులను సంప్రదించడానికీ, వారిని స్టూడియోకి రప్పించడానికీ అనువుగా ఉండేది. అంచేత ఏ కార్యక్రమం తలపెట్టినా - ఆర్టిస్టులకోసం ఇబ్బంది అనేది ఉండేది కాదు. పైగా ఎంతో సహృదయంతో ఎప్పుడయినా అందుబాటులో ఉంటూ, రేడియోపట్ల ఎంతో ఆదరాభిమానాలతో ఉండేవారు అందరూ. అది నిజంగా గొప్ప సంపత్తి.

నిజంగా - కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారిగా నా పునాదులు విజయవాడలో పడడం, అందునా కులకర్ణిగారి వంటి స్టేషన్ డైరెక్టర్ మొదటిగానే తగలడం వల్లనే - చక్కని పనిచేసే సంస్కృతి, ఉద్యోగ బాధ్యతల నిర్వహణా దక్షతతో బాటుగా మంచి కార్యక్రమాలు రుపొందించి ప్రసారం చేసిన గొప్ప సంతృప్తి ఒనగూడింది. ఎందరో లబ్ధప్రతిష్ఠులు పనిచేసిన సంస్థలో పనిచేస్తున్నాననీ - వారంత సామర్థ్యం లేకున్నా - ఆకాశవాణి ప్రతిష్ఠకు తీసికట్టు కారాదనీ, చేతనైనంతగా కష్టపడి పనిచేశాం! కార్యక్రమ నిర్వహణాధికారిగా విజయవాడలో నేను రూపొందించిన కార్యక్రమాలూ, ముందుకు తీసుకు వెళ్ళిన కార్యక్రమాలూ తలుచుకోవడం ఎప్పటికీ ఆనంద హేతువులే!! విజయవాడలోనే ‘బి.హై‘ గ్రేడ్ డ్రామా వాయిస్ ఆర్టిస్టు అయ్యాను కూడా.

(నా నిర్వహణలో విజయవాడ తెలుగు విభాగం కబుర్లు వచ్చేనెల నుంచి)

Click here to share your comments on this article